

Gayri Safi Milli Hasıla, Üretim Gerçekleşmeleri ve Beklentiler

Merkezi İstatistik Ofisi, 2020'nin üçüncü çeyreğinde GSYİH dinamikleri ile ilgili verileri yayınladı. GSYİH, ikinci çeyrekte % -8,4 düşüğe karşılık bir önceki yıla göre % -1,5 azaldı. Düşüş, piyasanın şu anda beklediğinden biraz daha sığ oldu. İlkbaharda kesinlikle beklenenden daha küçüktü.

Yaz aylarında özellikle zor geçen bir baharın ardından, ekonomik aktivite önemli ölçüde iyileşti. Beklenenden daha güçlüydü. Bunun temel nedeni ekonominin daha hızlı çözülmesiyle ilgiliydi. Ne yazık ki, yılın sonunda ekonominin bir bölümünde geçici bir kapanma var.

2020'nin ilk çeyreği beklenenden biraz daha iyiydi. İkinci çeyrek, GSYİH'da derin bir düşüş getirdi. Üçüncü çeyrekte, GSYİH'deki düşüş hafif oldu. Maalesef dördüncü çeyrekte ekonomik aktivitedeki hızlı iyileşme devam etmedi. 2020'nin tamamında GSYİH reel olarak % 2,5 daralacağı beklenmektedir. Nominal olarak, GSYİH 2.313 milyar PLN (521 milyar EUR) tutarında olacaktır. 2021'deki büyüme yüksek olabilir (baz etkileri nedeniyle) ve yaklaşık % 4,2'ye ulaşabilir.

Ekim ayında sanayi üretimi reel olarak % 3,2 arttı. Artış mevsimseldi. Artış önceki yıla göre daha düşüktü. Yıllık üretim dinamikleri Ağustos'taki % 1,5'ten ve Eylül'deki % 5,9'dan sonar % 1,0'e düştü. Ekim ayındaki sanayi sonuçları beklentilere yakındı.

Ekim ayında, inşaat ve montaj üretimi Eylül ayına göre reel olarak % 0,4 arttı. Ekim ayında satışlardaki artış tipiktir. İnşaat ve montaj üretiminin yıllık dinamikleri Eylül'deki -% 9,8'den Ekim'de -% 5,9'a yükseldi. Ekim ayındaki inşaat sonuçları beklenenden daha iyiydi.

Ekim ayında nominal olarak perakende satışlar Eylül ayına göre % 2,3 arttı. Yıllık satış dinamikleri Eylül'deki +% 2,7'den Ekim'de % -2,1'e geriledi. Bu sonuçlar beklenenden biraz daha kötüydü.

Polonya'nın Endüstriyel Üretimi Kasım Ayında Arttı (Kaynak: İstatistik Ofisi)

Ülke istatistik ofisi verilerine göre, Polonya'nın sanayi üretimi Kasım ayında daha önce tahmin edilenden daha hızlı arttı.

Merkezi İstatistik Ofisi (GUS), sanayi üretiminin Ekim ayında yıllık % 1,0 artışın ardından Kasım 2020'de yıllık % 5,4 arttığını bildirdi.

Bir çok ekonomist Kasım üretiminin yıllık % 3,3 artmasını bekliyordu.

Ekim ayındaki yüzde 5.2'lik düşüşün ardından sanayi üretimi Kasım'da aylık yüzde 1.6 düştü. PAP analistleri tarafından yapılan önceki tahminler, Kasım ayında aylık yüzde 3.6'lık bir düşüşe işaret ediyordu.

GUS'a göre, Kasım ayı sanayi üretimi, elektronik ve otomobil üretimindeki güçlü büyümeden kaynaklandı.

GUS, Kasım ayının mevsimsellikten arındırılmış sanayi üretim endeksinin yıllık bazda yüzde 3,5 ve aylık yüzde 1,2 arttığını belirtti.

Polonya'nın üretici fiyat endeksi (ÜFE), analistlerin tahminlerine paralel olarak Kasım ayında yıllık % 0,2 düştü ve aylık bazda değişmedi.

Polonya'nın GSYİH'sı 2020'de Yıllık Bazda % 3.0 Azalacak –(Kaynak: BAKANLIK ve Merkez Bankası)

Çalışma, Kalkınma ve Teknoloji Bakanlığınca yapılan açıklamada, Polonya'nın Gayri Safi Yurtiçi Hasılası (GSYİH) 2020 yılında yıllık yaklaşık yüzde 3,0 düşeceği belirtildi.

Bakanlık yetkilileri 2020'nin tamamında GSYİH'da yaklaşık yüzde 3'lük bir düşüş beklediklerini ancak dördüncü çeyrek verilerinin belirleyici olacağını belirtmekteler.

Merkezi İstatistik Ofisi (GUS), Polonya Gayri Safi Yurtiçi Hasılasının (GSYİH) 2020'nin ikinci çeyreğindeki yüzde 8,4 düşüşün ardından 2020'nin üçüncü çeyreğinde yıllık yüzde 1,5 düştüğünü söyledi.

GUS ekonomistleri, üçüncü çeyrek GSYİH'nın yıllık yüzde 1,6 oranında azalmasını bekliyordu.

NÜFUS, İŞGÜCÜ PİYASASI, ÜCRETLER, ENFLASYON VE EMEKLİLİKLER

İŞ GÜCÜ VE İŞSİZLİK ORANI

Polonya'da 3. Çeyrek Yeni İş Yaratma Çeyrekli Bazda % 54,3'ü Aştı - (Kaynak: İstatistik Ofisi)

Ülkenin Merkezi İstatistik Ofisince (GUS) yayınlanan bir raporda, Polonyalı şirketlerin 2020'nin üçüncü çeyreğinde ikinci çeyreğe göre yüzde 54,3 artışla 126,400 yeni iş yarattığı bildirildi.

İşlerin çoğu endüstriyel işleme (yüzde 19,9 artış - 25,100 yeni iş), otomotiv ticareti ve onarım (yüzde 19,1 artış) ve eğitim (13,600 - yüzde 10,8 daha fazla) gibi sektörlerde yaratıldı.

En düşük sayıda yeni iş, elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve tedarikinde ve ayrıca madencilikte (sadece 200 yeni iş, yani yüzde 0,2 artış) faaliyet gösteren şirketler tarafından yaratıldı.

Polonya'da İşsizlik Oranı Ekim'de %6,1 – (Kaynak: İstatistik Ofisi)

Ekim ayında kayıtlı işsiz sayısı 5,3 bin azaldı. İşsizlik oranı değişmedi ve % 6,1 olarak gerçekleşti. Bir yıl önce Ekim'de işsizlik oranı % 5,0'dı. Ekim ayında işsizlikteki düşüş tipiktir. Sonbaharın başlarına kadar, inşaat, tarım ve turizm hizmetlerinde mevsimlik işçiliğe olan güçlü talep nedeniyle işsizlik düştü.

Ekim ayında istihdam edilen kişi sayısı 15.677 bin oldu. Yaklaşık 293 bin idi. insanlar, yani geçen yıla göre% 1.8 daha düşük.

Polonya'da İşsizlik Oranı Kasım'da %6,1 – (Kaynak: İstatistik Ofisi)

Merkezi İstatistik Ofisi (GUS) yaptığı açıklamada, Polonya'nın işsizlik oranının Kasım 2020'de aylık bazda yüzde 6,1'de sabit kaldığını belirtti.

GUS, kayıtlı işsiz sayısının Ekim'deki 1.018.400'den Kasım ayında 1.025.700'e düştüğünü söyledi.

Raporda, "Kasım ayında işçi bürolarına kayıtlı işsizlerin sayısındaki artış yıl sonu için tipik bir fenomendir ve son yıllarda da gözlemlenmiştir."

Kasım Ayında Polonya'daki Yeni İş Tekliflerinin Sayısı Azaldı – (Kaynak: Özel Denetim Şirketi Raporu)

Grant Thornton denetim şirketi bir raporda Kasım 2020'de Polonya'da yeni iş tekliflerinin sayısının yıllık yüzde 27, aylık yüzde 19 düştüğü bildirildi.

Rapora göre, çalışanlar Kasım ayında toplam 195.000 yeni iş sundu.

Raporun yazarları, "Bu, yeni çalışanlara olan talebin yüzde 50 azaldığı salgının başlangıcında kaydedilenden çok uzak olsa da, Mayıs ayından bu yana iş teklifi sayısındaki en büyük düşüş."

Salgının ikinci dalgası ve bunun sonucunda ortaya çıkan kısıtlamalar, işgücü piyasasındaki Kasım ayı düşüşünün ana nedeni olarak belirtildi.

"Önümüzdeki aylar bu etkinin ne kadar uzun ve derin olacağını gösterecek" diye yazdılar.

Yeni iş ilanlarındaki Kasım düşüşü çoğu sektörü ilgilendirdi, ancak yeni çalışanlara olan talebin arttığı meslekler vardı. Siber güvenlik uzmanlarının işe alımları yüzde 250, finansal analistler yüzde 68, e-ticaret uzmanları yüzde 22, sağlık görevlileri yüzde 43 ve diğer sağlık profesyonelleri yüzde 7 arttı.

Grant Thornton'a göre, işverenler yeni işçi ararken adayın iş deneyimi, eğitimi ve esnekliğine en çok talep ve dikkat ettikleri husustur.

Aralı Ayı İşsizlik Oranı Beklentileri

Aralık ayına kadar, istihdam edilen kişi sayısı yaklaşık 140.000 azalabilir. - idarenin Kriz Önleme Kalkanı olarak anılan eylemlerinin etkinliğinin hala iyi olduğunu varsayarsak. Aynı zamanda işsiz sayısı muhtemelen 1,06 milyona, işsizlik oranı ise% 6,4'e çıkacak. İşsizliğin zirvesine Şubat 2021'de ulaşılması beklenmektedir ve ardından işgücü piyasasındaki durum yavaş yavaş iyileşecektir.

FİYATLAR- ENFLASYON

Ekim ayında, tüketim malları ve hizmetlerinin fiyatları Eylül ayına göre % 0,1 arttı. Bu sonuç beklenenden düşüktü. Eğitim, giyim ve ayakkabı, barınma ve diğer gruplarda fiyatlarda belirgin bir artış oldu. Fiyatlar gruplar, apartman mobilyaları, restoranlar ve oteller bazında da arttı. Aşağıdaki gruplarda fiyat düşüşleri kaydedildi: yemek, iletişim, sağlık, eğlence ve kültür ve ulaşım. Ekim ayında tüketim malları ve hizmetleri fiyatları bir önceki yıla göre % 3,1 arttı. Önümüzdeki aylarda yıllık enflasyon oranının Şubat ayında % 1.5'e gerilemesi bekleniyor.

Ekim ayında sanayi fiyatları % 0,4 arttı. Ekim ayında sanayi fiyatları bir önceki yıla göre % 0,4 daha düşüktü. Ocak'tan Ekim'e kadar olan dönemde, sanayi fiyatları bir önceki yılın aynı dönemine göre ortalama % 0,7 daha düşüktü. Önümüzdeki aylarda üretim maliyetlerindeki artışa bağlı olarak sanayi fiyatları artacaktır.

Ekim ayında, işletme sektöründeki ortalama maaş 5,458,88 PLN oldu. Yani 87,32 PLN idi ve Eylül ayına göre% 1,6 daha yüksekti. Aynı zamanda 245.61 PLN idi ve bir önceki yılın Ekim ayına göre% 4.7 daha yüksekti. Ekonomik aktivite seviyesindeki değişiklikler önümüzdeki aylarda ücretlerin seviyesini etkileyecek. İstihdam yapısındaki bireysel endüstriler ve bireysel işletmelerdeki değişiklikler önemli olacaktır.

Polonya'nın Kasım Ayında Enflasyonu % 3,0 – (Kaynak: İstatistik Ofisi)

Merkezi İstatistik Ofisi (GUS) Kasım ayına dair yaptığı açıklamada, tüketim malları ve hizmetleri fiyatlarının Kasım 2020'de yıllık yüzde 3,0 ve aylık yüzde 0,1 arttığını bildirdi.

Daha önce, flaş bir tahminde GUS, Polonya enflasyonunun Kasım 2020'de yıllık yüzde 3,0 büyüdüğünü ve aylık bazda değişmediğini söyledi.

Ekim ayında tüketim malları ve hizmetleri fiyatları yıllık yüzde 3,1, aylık yüzde 0,1 arttı.

Kasım Ayı Çekirdek Enflasyon Oranı % 4,3 –(Kaynak: Merkez Bankası)

Polonya Merkez Bankası (NBP) yaptığı açıklamada, gıda ve enerji fiyatları hariç Polonya'nın çekirdek enflasyonunun Ekim ayında yüzde 4,2'ye kıyasla Kasım 2020'de yıllık yüzde 4,3 olarak gerçekleştiğini bildirdi.

Sabit fiyatlar hariç çekirdek enflasyon, Kasım ayında bir önceki aya göre değişmeyerek yıllık yüzde 2,1 olarak gerçekleşti.

En değişken fiyatlı kalemler hariç çekirdek enflasyon, bir önceki aya göre yüzde 3,0'a kıyasla Kasım ayında yıllık yüzde 2,9 olarak gerçekleşti.

Yüzde 15'lik kırılmış ortalama enflasyon, bir önceki aya göre yüzde 3,1'den Kasım ayında yıllık yüzde 3,0 olarak ölçüldü.

Merkezi İstatistik Ofisi'ne (GUS) göre, tüketim malları ve hizmetleri fiyatları Kasım 2020'de yıllık yüzde 3,0, aylık yüzde 0,1 arttı.

ÜCRETLER

Polonya'da Ortalama Ücretler 3. Çeyrekte %4,8 Arttı – (Kaynak: İstatistik Ofisi)

Merkezi İstatistik Ofisi (GUS) yaptığı açıklamada, Polonya'nın ortalama kurumsal brüt maaşının 2020'nin üçüncü çeyreğinde yıllık yüzde 4,8 artışla 5.168,93 PLN'ye (1.150.62 Euro) yükseldiğini açıkladı.

Raporda, çeyrek bazında ortalama ücret yüzde 2,9 arttı.

Polonya'nın Ortalama Kurumsal Ücretleri Kasım Ayında Yıllık Bazda Arttı -(Kaynak: İstatistik Ofisi)

Merkezi İstatistik Ofisi (GUS) yaptığı açıklamada, Polonya'nın ortalama kurumsal brüt ücretinin Kasım 2020'de yıllık yüzde 4,9 artarak 5.484,07 PLN'ye (1.246,36 Euro) yükseldiğini bildirdi.

Aylık olarak, ortalama ücret yüzde 0,5 arttı.

Kasım ayının kurumsal istihdamı yıllık yüzde 1,2 düştü ve bir önceki aya göre değişmeyerek 6,318,900 oldu.

Polonya'nın Ortalama Ücretleri AB Seviyelerine Yaklaşıyor Ama Süreç Yıllar Sürecek - RAPOR

Bir denetim ve mali müşavirlik firmasının bildirdiğine göre, Polonya maaşları kademeli olarak AB'nin ortalama brüt ücretine yaklaşıyor, ancak Polonya'nın orta AB düzeyine ulaşması 18 yıl daha alacak.

Grant Thornton firması hesaplamasını, son üç yılda görülen ücret artış oranının ankete katılan tüm ülkelerde sürdürüleceği varsayımına dayandırdı.

"Maaş Tazminat Endeksi" raporunda, Polonya brüt ücret açısından 27 AB üye ülkesi arasında en alttan yedinci sırada yer aldı. Nominal olarak, Polonyalılar AB ortalamasının yaklaşık üç katı ve sıralamada zirveye çıkan Lüksemburg'daki insanlardan neredeyse beş kat daha az kazandı.

Önceki raporla karşılaştırıldığında, Polonya Hırvatistan ve Macaristan'ı biraz geride bıraktı ancak Litvanya'nın gerisinde kaldı.

Satın alma gücü hesaba katıldığında, Polonya en alttan sekizinci sırada ve Polonyalılar Lüksemburglulardan üç kat daha az varlıklı.

Grant Thornton, Polonya'nın ücret artışının enflasyondan sonra 2017-2019'da yıllık yüzde 5,6'ya ulaştığını, AB'nin ortalama rakamının ise yüzde 0,4 olduğunu belirtti.

2000 yılında Polonya'nın ücretlerinin Avrupa ortalamasından beş kat daha düşük olduğu ve eşitsizliğin 2019'a kadar üç kat daha az olduğu belirtildi.

Grant Thornton'un hesaplamalarına göre, Polonya 2038'de AB ortalamasına ulaşacak. Kapatılması gereken en dar boşluk, Portekiz ile sadece beş yıl ve en uzak olanı İrlanda ile 39 yıldır. Almanya'nın ücret düzeyine 28 yılda ulaşılabilir.

CARİ İŞLEMLER DENGESİ

CARİ İŞLEMLERE DENGESİ VE BAŞLICA BİLEŞENLERİ

(mln Avro)	IX 2019	VIII 2020*	IX 2020
Cari İşlemler Dengesi	712	1 275	1 072
İhracat	20 186	18 031	21 109
İthalat	19 575	17 042	19 871
Dış Ticaret Dengesi	611	989	1 238
Hizmetler Dengesi	2 117	1 663	1 746
Birincil Gelirler Dengesi	- 1 837	-1 452	-1 814
İkincil Gelirler Dengesi	- 179	75	-98

Cari işlemler dengesi son aylarda pozitif seyretti. Son 12 ayda GSYİH'nın % 3,08'ine denk gelecek düzeydeydi.

Son çeyrekler, pazara aynı anda doğrudan yatırım girişi ve portföy yatırımı çıkışına tanık oldu. Portföy yatırımlarının çıkışı, Devlet borç yönetimi politikasındaki değişikliğin bir sonucudur. Borç, esas olarak yerli kuruluşlara ve daha azı yabancı yatırımcılara aittir.

Döviz rezervleri yüksek seyretmektedir. Uluslararası rezervler seviyeleri mal ve hizmet ithalatı (5.85 aylık mal ve hizmet ithalatı), para arzı (% 31,8) ve dış borç (% 40,2) için yeterlidir.

Dış borç azalmaktadır. Dış borcun GSYİH'ye (şu anda % 57) ve mal ihracatına (şu anda % 133) oranı düşüyor. Dış borcun GSYİH'ye ve ihracata oranı düşük seyretmektedir.

Koronavirüsün etkisi, mal üretim hacminin ve hizmetlerde üretilen fazlalığın azalmasıyla sonuçlanmıştır. Bununla birlikte, elde edilen sonuçlar, birkaç ay önceki tahminlerden çok daha iyi.

Mal ihracatı GSYİH'nın % 43'üne denk gelmektedir. Polonya gibi ortalama nüfus büyüklüğü ve görece az yüzölçümü olan bir ülke için yüksek bir değerdir. Hizmet ihracatı GSYİH'nin % 11'ine denk gelmektedir ve bu da çok iyi bir sonuç olarak kabul edilebilir. Bu oranlar, krizin başlamasından öncekine göre sadece biraz daha düşük.

Kasım ayının başlarında, Polonya Ulusal Bankası Eylül ayında ödemeler dengesi ile ilgili tahmini verileri sundu. Eylül 2020'de cari hesap bakiyesi pozitif ve 1.072 milyon Euro olarak gerçekleşti. Geçen ay 1,275 milyon EUR tutarında bir fazla vardı (düzeltilmiş veriler). Bir yıl önce 712 milyon Euro fazla kaydedildi.

Eylül ayından sonra, cari işlemler bakiyesi ilerleyen yıllara göre pozitif ve 16,129 milyon Euro tutarında oldu. GSYİH ile oranı % 3.08 idi. Son 12 ayda mal ihracatı 226.495 milyon Avro, hizmet ihracatı ise 58.324 milyon Avro oldu.

Polonya'nın Cari İşlemler Dengesi Ekim Ayında 2,24 Milyar Avro Fazla Verdi (Kaynak: Merkez Bankası)

Polonya Ulusal Bankası (NBP) Pazartesi günü yayınlanan rakamlara göre, Polonya, Ekim 2020'de 1,1 milyar Euro cari hesap fazlası piyasa konsensüsüne karşı 2,24 milyar Euro cari hesap fazlası kaydetti.

Polonya, hizmetlerde 2.031 milyar Euro fazla, 1.404 milyar Euro birincil gelir açık ve 118 milyon Euro ikincil gelir açık kaydetti.

Polonya'nın ihracatı Ekim ayında yıllık % 3,7 artarken, ithalat yıllık % 3,5 azaldı.

Ekim Sonrası Polonya'nın Dış Ticaret Fazlası 9,5 Milyar Avro. - (Kaynak: İstatistik Ofisi)

Merkezi İstatistik Ofisi (GUS) verilerine göre Polonya'nın dış ticaret fazlası Ekim 2020 sonunda 9.5 milyar Euro'ya ulaştı.

2020'nin ilk on ayında ihracat, yıllık yüzde 2,6 düşüşle 193,9 milyar Avro'ya geriledi. İthalat ise yıllık yüzde 7,0 düşüşle 184,4 milyar Euro'ya geriledi.

ABD doları olarak ifade edildiğinde, ticaret fazlası Ekim sonrası 10,8 milyar ABD doları olarak gerçekleşti.

İhracat Polonya Ekonomisinin Büyümesine Yardımcı Oluyor

Güçlü ihracat, Polonya ekonomisinin, bahar kilitletmesinin neden olduğu düşüşün ardından üçüncü çeyrekte toparlanmasına yardımcı oldu.

Merkezi İstatistik Ofisi (GUS) tarafından yayınlanan verilere göre, Polonya'nın net ihracatı, üçüncü çeyrekte ülkenin GSYİH büyümesine 1,7 yüzde puanı ekledi.

Özel tüketimin güçlü bir şekilde toparlanmasıyla birleştiğinde, ihracat, baharda ulusal kilitletmenin yarattığı kayıpların dörtte üçünü telafi etmeye yardımcı oldu.

Maliye Bakanlığı yetkilileri, koronavirüs pandemisinin önümüzdeki aylarda harcama yapısını kalıcı olarak değiştirebileceğini hatta tüketici harcamalarını sınırlayabileceğini belirtmektedirler.

PARA ARZI, ULUSLARARASI REZERVLER, BÜTÇE AÇIĞI, FAİZLER

Para Arzı

Kasım Ayında Para Arzı (M3) Arttı –(Kaynak: Merkez Bankası)

Polonya Merkez Bankası'nın (NBP) yaptığı açıklamaya göre, Polonya'nın M3 para arzı Kasım 2020'de yıllık yüzde 16,1 ve aylık yüzde 0,5 artışla 1,79 trilyon PLN'ye (400 milyar Euro) ulaştı.

Hanehalkı mevduatları yüzde 0,2 artarak 953,47 milyar PLN'ye (211,56 milyar Avro) ulaştı.

Kurumsal mevduatlar yüzde 0,4 artarak 378,62 milyar PLN'ye (84,01 milyar Avro) ulaştı.

Hanehalkı sektöründeki krediler yüzde 0,6 düşüŖle 786,03 milyar PLN'ye (174,41 milyar Avro), kurumsal sektördeki krediler ise yüzde 0,3 azalarak 376,38 milyar PLN'ye (83,51 milyar Avro) geriledi.

Kamu Bütçe Dengesi

Polonya'nın 2020 Yılı Bütçe Açığınının 22 milyar Avronun Altında Olması Öngörülüyor

Maliye Bakanlığı, Polonya devlet bütçe açığı 2020 sonunda 100 milyar PLN'nin (yaklaşık 22 milyar Avro) altında olacağını ve bütçe gelirlerinin planlanandan 10 milyar PLN'nin (yaklaşık 2.2 milyar Avro) üzerinde olması beklediklerini bildirdi.

Varsayılan devlet bütçesi sonucunun, değiştirilen bütçe tasarısında öngörülen sonuçtan daha iyi olacağı beklenmektedir. İlk tahminlerime göre 100 milyar PLN'nin altında olacağı ifade edilmektedir.

KDV getirileri henüz bilinmemekle birlikte, "tek başına bütçe gelirlerinin 10 milyar PLN'nin üzerinde olabileceğini tahmin edilmektedir (orijinal varsayımlardan)..

Değiştirilen 2020 bütçe tasarısında, Polonya 398,7 milyar PLN (88,45 milyar Avro) tutarında devlet bütçe gelirleri ile 109,3 milyar PLN (24 milyar Avro) açık verdi.

Polonya'nın 2.Çeyrek Genel Devlet Bütçe Açığı GSYİH'nın % 16,4'ü Oranında

Maliye Bakanlığı, Polonya'nın genel hükümet açığının 2020'nin ikinci çeyreğinden sonra 86,3 milyar PLN (19.06 milyar Avro) veya GSYİH'nın yüzde 16.4'ü olduğunu duyurdu.

Bakanlık, bütçe dengesinin yıllık bazda 83,9 milyar PLN (18,5 milyar Euro) kötüleştğini de sözlerine ekledi.

2020'nin ilk çeyreğinde Polonya'nın açığı 14,7 milyar PLN'ye (3,2 milyar Euro) veya GSYİH'nın yüzde 2,7'sine ulaştı.

Ekimden sonra, ülkenin bütçe açığı 12.07 milyar PLN'ye (2.72 milyar Avro) ulaştı.

Kasım Sonrası 2,97 Milyar Avro Bütçe Açığı (Kaynak –Maliye Bakanlığı)

Maliye Bakanlığına göre, Polonya'nın bütçe açığı yılın ilk on bir ayından sonra 13,2 milyar PLN'ye (2,97 milyar Euro) ulaştı.

Maliye Bakanlığı, Kasım ayı bütçe tahminleri, salgına bağlı kısıtlamalardaki yeni artışa rağmen, geçen ay salgının ilk dalgasından sonra vergi gelirlerinde bir toparlanmanın devam ettiğini bildirdi.

Bakanlığın tahminlerine göre, Kasım ayı bütçe gelirleri bir önceki yıla göre yüzde 12,6 artarken, Kasım ayı sonunda bütçe açığınının 13,2 milyar PLN olması bekleniyordu.

Daha önceki Bakanlık tahminlerine göre, Eylül sonunda 13,8 milyar PLN'ye (3,1 milyar EUR) kıyasla Ekim ayı sonunda bütçe açığı 12,0 milyar PLN (2,7 milyar Avro) oldu.

Bu yılki bütçede yakın zamanda yapılan bir değişiklik, 2020 sonunda olası bütçe açığı seviyesini önceden planlanan "0" açık bütçeden 109,3 milyar PLN'ye (24,57 milyar Avro) yükseltti.

Ancak, Polonya'nın yılın ilk 11 ayında 13 milyar PLN (2,93 milyar Avro) bütçe açığı ortaya çıktı ve bu toplam daha önceki beklentiden 200 milyon PLN (38 milyon Avro) daha az oldu.

Hükümet başlangıçta Polonya'nın komünizm sonrası tarihinde ilk kez bu yıl bütçe açığı olmayan bir bütçe planladı, ancak planlarına koronavirüs krizi nedeniyle ulaşamadı ve ilave harcamalara yapmak zorunda kalarak bütçe açığını artırdı.

Polonya'nın Kamu Borçları 3Ç Sonunda Çeyrekli Bazda %0,8 Arttı –(Kaynak: MALİYE BAKANLIĞI)

Maliye Bakanlığınca yapılan açıklamada, Polonya'nın kamu borcunun 2020'nin 3. çeyreğinin sonunda çeyrek başına yüzde 0.8 artarak 1.106 trilyon PLN'ye (250 milyar Euro) yükseldiği belirtildi.

Maastricht mali kriterinin unsurlarından biri olan genel devlet borcu, çeyreklik bazda yüzde 4,1 artışla 1,307 trilyon PLN'ye (300 milyar Euro) yükseldi.

Polonya Parlamentosu 2021 Bütçe Kanunu Kabul Etti

Polonya'nın Alt Meclisi, hükümetin koronavirüs pandemisinden çok etkilenen bir ekonomiye para akıtması nedeniyle 18,5 milyar Euro açık veren 2021 bütçesini Kabul etti.

Tasarı, gelirlerin 404,4 milyar PLN (91,2 milyar Avro) ve harcamaların 486,7 milyar PLN (109,7 Avro), açıkla birlikte 82,3 milyar PLN (18,5 milyar Avro) olmasını öngörüyor.

Polonya Maliye Bakanlığı'na göre açık, Covid-19 salgını sırasında yatırım yoluyla ekonomik büyümeyi destekleyecek. Hükümet ayrıca kilit sosyal programlarını sürdürmeye devam edeceğini bildirdi.

AB metodolojisine göre hesaplanan bütçe açığı, ülkenin GSYİH'sinin yüzde 6'sına ulaşacak. Yerel yönetimleri de kapsayan genel devlet borcu, GSYİH'nin yüzde 64,7'sine ulaşacak.

GSYİH büyümesinin yüzde 4, tüketici fiyatlarının yüzde 1,8, ücretlerin ortalama yüzde 2,8 ve hanehalkı tüketiminin yüzde 6,3 artması bekleniyor.

Sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmak ve koronavirüsün yayılmasını engellemek için Polonya, sağlık hizmetine ek 12,9 milyar PLN (2,91 milyar Euro) harcayacak.

Uluslararası Derecelendirme Kuruluşu S&P Polonya'nın Borçları Konusunda Endişeli Değil

Küresel derecelendirme kuruluşu S&P'nin Polonya'nın kamu borcunun seviyesi hakkında hiçbir endişesi yok. Polonya derecelendirmelerinden sorumlu baş analist Karen Vartapetov, "Şu anda, Polonya'nın kamu borcunun sürdürülebilirliği konusunda herhangi bir endişemiz yok" dedi.

"Mali ölçütler, Covid-19 öncesi görece güçlüydü ve karşı konjonktürel maliye politikası tepkisi için alan sağladı" diye devam etti. "2021'de, genel devlet mali açıklarının GSYİH'nin yüzde 5'inin biraz üzerinde ve net borcun GSYİH'nin yüzde 59'u civarında olacağını tahmin ediyoruz. Mali tahminlerimiz ihtiyatlı ve borç/GSYİH oranının 2023'e kadar salgın öncesindeki düşüş yoluna dönmesini beklemiyoruz. Ancak Covid-19 sonrası daha yüksek kamu kaldıracı (GSYİH'nin yaklaşık yüzde 60'ı civarında)) küresel bağlamda hala ılımlı olacaktır.

"Derecelendirme faktörü hem devlet borcunun seviyesini hem de profilini içeriyor," "Borç seviyesi yükselirken, profili iyileşmeye devam etti. Özellikle, borcu ödemenin etkin maliyeti düşüyor. Polonya hükümetinin kendisini yerel para biriminde düşük maliyetle ve makul ölçüde uzun vadelerle finanse etme kabiliyeti bir derecelendirme gücüdür. Bu bağlamda, yabancı para cinsinden borcun azalan payı bu görüşü destekleyecek daha fazla kanıt sağlar. "

Moody's, başlıca üç küresel derecelendirme kuruluşundan, A2 ile Polonya için en iyi kredi notunu sundu. Hem S&P hem de Fitch, A- notunu ülkeye Moody's'den bir kademe daha düşük olarak verdiler. Her üç derecelendirmenin de görünümü sabit.

Bankacılık ve Faiz Oranları

Polonya Bankacılık Sektörü Net Karı Ocak-Ekim Döneminde 1,49 Milyar Avro (Kaynak: Merkez Bankası)

Polonya Ulusal Bankası (NBP) tarafından yayınlanan bir raporda, Polonya bankacılık sektörünün Ocak-Ekim 2020'de yıllık % 49.1 düşüşle 6.68 milyar PLN (1.49 milyar Euro) net kar açıkladığı belirtilmektedir.

NBP, yalnızca Ekim ayında, net kârın yıllık % 75,4 düşüşle 760 milyon PLN'ye (169,8 milyon Euro) ulaştığını bildirmektedir.

Sektörün operasyonel geliri, Ocak-Ekim döneminde yıllık yüzde 5,9 düşüşle 56 milyar PLN'ye (12,5 milyar Euro) ulaştı. Genel giderler, bir önceki yıla göre yüzde 0,2 düşüşle 29,08 milyar PLN (6,5 milyar Avro) seviyesinde gerçekleşti.

Yılın ilk on ayında değer düşüklüğü yıllık yüzde 30,4 artarak 9,97 milyar PLN'ye (2,23 milyar Euro) ulaştı.

Polonya Merkez Bankası Başkanı Daha Fazla Faiz İndirimi Sinyali Verdi

Polonya Merkez Bankası başkanı, oranların rekor düzeyde düşük olmasına rağmen, 2021'in ilk çeyreğinde başka faiz indirimleri yapılmasının ihtimal dahilinde olduğunu bildirdi.

MB Başkanı, mevcut faiz oranlarının mevcut ekonomik duruma uygun olduğunu söyledi.

"Ancak, gelecek yılın ilk çeyreğinde daha fazla faiz indirimi mümkün. Merkez Bankası'nda (NBP), potansiyel durumların ve böyle bir kesintinin olası sonuçlarının ilgili analizlerini yürütüyoruz." dedi

Polonya'da faiz oranlarını belirlemekten sorumlu bir organ olan NBP'nin Para Politikası Konseyi, referans oranını üç ayrı hamlede 50, 50 ve 40 baz puan düşürerek, Polonya komünizm sonrası tarihinde hiç görülmemiş bir düzey olan yüzde 0,10'a düşürdü.

Ekonomistler, Konseyin oranları 2022 Haziranına kadar değiştirmeyeceği konusunda hemfikirdi ve

Uluslararası Rezervler

Polonya'nın Resmi Rezervleri Kasım Ayında Azaldı - (Kaynak: Merkez Bankası)

Polonya Merkez Bankası'nın (NBP) yaptığı açıklamaya göre, Polonya'nın resmi rezerv varlıkları önceki ay 122,59 milyar Euro'dan Kasım 2020'de 120,49 milyar Euro'ya düştü.

ABD Doları cinsinden Ekim ayındaki 148,25 milyar dolardan Kasım ayında 145,72 milyar dolara yükseldi.

Polonya Maliye Bakanlığı'nın Ekim ayının sonunda 8,92 milyar Avro'dan azalarak Kasım 2020 sonunda 7,39 milyar Avro eşdeğerinde emrinde kullanım rezervi olduğu belirtildi.

Maliye Bakanlığı, Kasım ayında Polonya'nın dış borç geri ödemelerinde ana para olarak 996,9 milyon Avro ve faiz olarak 37,2 milyon Avro tutarında ödendiğini de belirtti.

XX

Tüketim ve Tüketici Eğilimleri

Kasım Ayında Yıllık Bazda İpotekler Arttı, Tüketici Borçları Azaldı

BIK Kredi Bilgi Bürosunca yayınlanan raporda, Kasım 2020'de verilen ipoteklerin toplam değeri yıllık yüzde 15,4 artışla 5,9 milyar PLN'ye (1,3 milyar Euro) ulaştı.

BIK'in bildirdiğine göre, miktar açısından, bankalar Kasım ayında yüzde 7,2'lik bir artışla toplam 19,400 ipotek kredisi verdi.

Yılın ilk on bir ayında, Polonya bankaları yıllık % 9,5 düşüşle 199,300 ipotek kredisi verdi. Toplamda 57,92 milyar PLN (10,03 milyar Avro) değerindeydiler ve Ocak-Kasım 2019'a göre yüzde 3,4 düştü.

Kasım 2020'de nakit olarak verilen tüketici kredilerinin toplam değeri, yıllık yüzde 28,4 düşüşle 3,9 milyar PLN'ye (878 milyon Avro) geriledi.

Kasım 2020'de verilen taksitli kredilerin toplam değeri yıllık yüzde 5,0 artarak 1,6 milyar PLN'ye (362 milyon Avro) ve 2020'nin ilk on bir ayında yüzde 3,0 artışla 13,93 milyar PLN'ye (2,3 milyar Avro) yükseldi.

Yılın ilk dokuz ayında, Polonya bankaları Ocak-Kasım 2019 dönemine göre yüzde 31,2 düşüşle 46,94 milyar PLN (10,6 milyar Euro) tutarında tüketici kredisi verdi.

Hükümet Tüketimi Artırmak İçin Gelir Vergilerini Azaltmayı Veya Dondurmayı Tartışıyor (Kaynak: Maliye Bakanlığı)

Polonya Maliye Bakanı, tüketimi teşvik etmek ve ülkenin koronavirüs kaynaklı durgunluktan çıkmasına yardımcı olmak için insanların ceplerinde kalacak kadar para istediğini söyledi.

Bakan, hükümetin halkın harcama yapmasını istediğini söyledi, "çünkü bu tüketimi tetikliyor ve Polonya'yı pandeminin bir sonucu olarak ekonomimizin içinde bulunduğu durgunluktan çekmeye yardımcı olacak. Ve bu nedenle vergileri artırmıyoruz. "

Hükümet kişisel gelir vergisini bir yıl önce yüzde 18'den yüzde 17'ye ve 26 yaşın altındaki insanlar için sifıra düşürmüştü.

"Dolayısıyla onu daha da azaltmak bizim için zor" dedi. "Vergiden düşülebilir maliyetleri de ikiye katladık. Pandemiden önce çok şey yapıldığını düşünüyorum."

Bunun devlet bütçesine akan para miktarını azalttığını da sözlerine ekledi.

Koscinski, "Ve bütçeden işletmeler için yardımı finanse ediyoruz, çalışanların işlerini kurtarıyoruz, ekonomiyi güçlendiriyoruz." dedi. "Daha önce de bahsettiğim gibi, ekonomi diğer şeylerin yanı sıra tüketim tarafından yönlendiriliyor ve bu nedenle 500+ (çocuk parası - PAP) veya on üçüncü aylık emekli maaşı gibi sosyal programları sürdürüyoruz ve gelecek yıl da on dördüncü emekli maaşı ödemesini yapacağız "

Kasım Ayında Perakende Satışlar Azalırken Çevrimiçi Satışların Payı Arttı (Kaynak: İstatistik Ofisi)

Merkezi İstatistik Ofisi (GUS) yaptığı açıklamada, Polonya'nın perakende satışlarının reel olarak yıllık yüzde 5,3 ve Kasım 2020'de aylık yüzde 5,3 azaldığını, çevrimiçi satışların payının arttığını söyledi.

Cari fiyatlarla satışlar Kasım'da beklenen yüzde 7,8'lik düşüğe karşın yıllık yüzde 5,3 azaldı.

GUS'un bildirdiğine göre, toplam perakende ticaretin çevrimiçi yüzde payı, Ekim ayında kaydedilen yüzde 7,3'ten Kasım ayında yüzde 11,4'e yükseldi.

Cari fiyatlarla internet satışları aylık yüzde 47,9 arttı.

Çevrimiçi Alışveriş Mobil Cihazların Kullanımını Artırıyor

Covid-19 salgını sırasında hızla artan çevrimiçi alışveriş, mobil cihaz kullanımında artışa neden oldu.

Telefonlarında online mağaza tekliflerine göz atmayı tercih edenlerin sayısı iki yılda yüzde 37'den 47'ye çıktı.

İnsanlar telefonları satın almak için kullanıyor, aynı zamanda promosyon kodlarını almak da dahil olmak üzere markalarla iletişim kurmak için kullanıyor.

Kadınların yüzde 58'i telefondaki tekliflere göz atarken erkeklerde bu oran yüzde 38 civarında.

Polonya Ekonomisine Dair Beklentiler

Kaynak: AB Ekonomik ve Mali İşler Genel Müdürlüğü)

Göstergeler	2019	2020	2021	2022
GSYİH büyüme oranı (% , yıllık)	4,5	-3,6	3,3	3,5
Enflasyon (% , yıllık)	2,1	3,6	2,0	3,1
İşsizlik Oranı (%)	3,3	4,0	5,3	4,1
Kamu Bütçe Dengesi (GSYİH'nin yüzdesi olarak)	-0,7	-8,8	-4,2	-3,0
Toplam Kamu Borcu (GSYİH'nin yüzdesi olarak)	45,7	56,6	57,3	56,4
Cari İşlemler Dengesi (GSYİH'nin yüzdesi olarak)	1,4	1,8	1,5	1,1

Merkez Bankası Polonya'nın GSYİH'nin 2021'de % 3,1 Artacağını Öngörmektedir (Kaynak-Merkez Bankası)

Polonya Ulusal Bankası (NBP) tarafından yayınlanan bir rapora göre, Polonya'nın Gayri Safi Yurtiçi Hasılası 2021'de yüzde 3,1 oranında büyüyeceği belirtilmektedir.

NBP analistleri, 'Enflasyon Raporu - Kasım 2020'de Polonya'nın enflasyonunun 2021'de beklenen yüzde 1,5'ten yüzde 2,6'ya yükseleceğini tahmin ediyor.

NBP'nin önceki tahminlerine paralel olarak, bu yılki enflasyonun Temmuz ayındaki yüzde 3,3 tahminine karşı yüzde 3,4'e ulaşması bekleniyor.

En son tahmin, Polonya ekonomisinin 2020'de Temmuz ayında yüzde -5,4 olan tahmininden yüzde 3,5'lik bir durgunluk yaşayacağını gösteriyor. 2021'de, Polonya'nın GSYİH'sinin yüzde 3,1 oranında büyümesi bekleniyor. Temmuz projeksiyonu, 2021'de yüzde 4,9'luk bir büyüme öngörüyordu.

Uluslararası Kurum ve Derecelendirme Şirketlerinin Beklentileri

Fitch Ajansı, Polonya'nın 2021'deki ekonomik büyüme tahminini Eylül sonunda beklenen yüzde 4,5'ten yıllık yüzde 3,3'e düşürdü ve 2022 için daha önceki yüzde 3,3'ten yüzde 5,1'e yükseltti.

Fitch'e göre, Polonya'nın 2020 yılı sonunda enflasyonu yüzde 2,8, 2021'de yüzde 1,7 ve 2022 sonunda yüzde 3,5 olacak.

Fitch, Polonya'nın 2020'de GSYİH'sinin yüzde 3,4 düşeceğini, özel tüketimin 2020'de yüzde 3,3 düşeceğini ve 2021'de yüzde 5,8 ve 2022'de 4,3 artacağını belirtti.

Ajansın Pazartesi günü yayınladığı rapora göre yatırımlar bu yıl yüzde 6,9 düşecek ve gelecek yıl yüzde 3,5 ve 2022'de yüzde 12,5 artacak.

OECD'nin Polonya Ekonomisine Bakışı Olumlu - GSYİH 2021'de %2,9 Büyüyecek

Yeni OECD rakamlarının, Polonya'nın "salgın krizden en az etkilenen ülkelerden biri" olacağını göstermektedir.

Organizasyona göre, 2020'de Polonya GSYİH'sındaki düşüşün Polonya'nın resmi bütçe varsayımlarından daha düşük olacaktır.

OECD bu yıl (2020) Polonya GSYİH'sının yüzde 3,5 düşeceğini, 2021'de yüzde 2,9 büyüyeceğini ve 2022'de yüzde 3,8 artacağını tahmin etmektedir.

Bunlar piyasa beklentileriyle tutarlı olumlu tahminler ve bu konuda Polonya'nın "salgın krizden ekonomik olarak en az etkilenen ülkelerden biri olacağını göstermekte ancak OECD, Polonya hükümetinin mali politikayı çok erken sıkılaştırmaması gerektiğine işaret ediyor, çünkü büyüme yoluna bir dönüş engel olabilir.

OECD'nin "2020'de daha derin bir durgunluğu önleyen" maliye ve para politikalarında aldığı önlemlerden dolayı Polonya'nın uygulamalarının doğru yönde olduğunu da bildirmektedir.

OECD, "geliri, çalışanların işlerini ve şirketlerin likiditesini korumaya yönelik tedbirlerin Polonya ekonomisini etkin bir şekilde desteklediğini" de belirtmektedir.

2021 YILI POLONYA –TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

Polonya'nın Genel Gidişatındaki Etkiler

Olumsuz Yanları

Tüm dünyada pandemik hale gelen koronavirüs salgını AB üyesi ülke olan ve bu nedenle AB vatandaşlarının Blok içinde çok fazla seyahat etmelerinden kaynaklanan yayılmanın başlaması ile hızlı bir şekilde önlemler almaya başlamış ve bir çok ülkede uygulanan tedbirleri devreye almıştı. Son dönemde Covid-19 a karşı geliştirilen aşılarda ve Polonya'nında dahil olduğu AB ülkelerinde hızlı bir şekilde aşılama sürecine geçme çabası 2020 yılının olumsuzluklarını azaltacak olsa da aşılama sınırlı olması ve AB'nin karar alma mekanizmalarının çok yavaş işlemesi sonucunda arzulanan seviyede aşılama oranına ulaşılması 2021 yılı içinde mümkün görünmemektedir.

Her ülkede tecrübe edildiği şekilde bu tedbirler öncelikle ekonomiyi ve ticareti ciddi şekilde etkilemektedir.

- Polonya ekonomisinin büyüme oranının 2020 ve 2021 yıllarında hafif bir azalma göstereceği beklentisi zaten mevcuttu. Büyüme oranlarının %3 civarında olması bekleniyordu. 2021 yılı için farklı resmi ve özel kurum ve kuruluşlar %2,5 ile % 4,2 oranında bir ekonomik büyüme beklemekteler . Ancak, Polonya Covid-19 salgınından en az hasarla çıkması beklenen bir ülke olsa da ana ekonomik ve ticaret ortakları olan diğer AB ülkelerindeki ekonomik canlanmanın arzulanan şekilde olamayacağı ve bu durumun Polonya ekonomisinin büyümesine olumsuz katkı yapabileceği düşünülmektedir.
- Özellikle imalat sanayinde fabrikaların kapatılması gerek üretim, gerek ihracat ve gerek istihdam ve bütçe gelirleri yönüyle ekonomiye ciddi olumsuzluklar getirmiş ve ekonominin tekrar açılmasıyla aynı hızda tekrar eski normallere dönmesinin zaman alacağı düşünülmektedir.
- AB'nin doğu bahçesinde makul maliyetlemeli bir üretim ve lojistik merkez olma noktasında oldukça yol alan Polonya'nın ekonomisi ve dış ticareti AB ülkelerindeki gelişmelere çok bağlı bulunmaktadır. Mevcut krizin bütün AB ülkelerinde olması ve ortaya çıkan talep daralmasının 2021 yılında da devam etme olasılığı nedeniyle Polonya'da gerek üretimi, gerek lojistik ve gerek hizmet sektörlerinde kayıplar yaşanmasına neden olabilir. Yurtdışı talep azalmasından dolayı ihracat daralırken yurtiçi talep düşüşünden dolayı ithalatta azalmıştır. 2021 yılında dış ticaretinin ve dolayısıyla imalat sektörünün canlanması diğer ticari ortaklarındaki gelişmelere bağlı olacaktır. Bu olumsuzluk ekonominin ve dış ticaretin ivmelenmesine kısmen olumsuz etki yapacaktır.
- Son yıllarda artan reel ücretler iç talebi canlı tutmakta ve bu da yeni girişimlerin yer almasına neden olmakta idi. Bunun yanı sıra düşük maliyetli finansmana erişim kolaylığı da yeni girişimler ve projeler konusunda ekonomiye ilave güç vermekte idi. Son yıllarda Polonya'da reel ücretlerin artması diğer AB ülkeleri için tedarikçi ülke konumunu Pazar ülke konumunu haline dönüştürebilir. 2021 yılında reel ücretlerin daha da artma ihtimali ülkenin karşılaştırmalı üstünlükleri parametrelerinde değişiklik yapmaya başlayabilir.

- Krizin uzun sürmesi ve aşılama oranının beklenenden az kalma olasılığı ekonomik büyümenin ciddi bir daralma olarak karşımıza çıkma olasılığı yüksek ve bu nedenle hemen her sektörde faaliyetlerin daralması işsizlik artışını biraz daha artmasını da beraberinde getirebilir. 2021 yılında işsizlik oranının kriz sonunda ve muhtemelen yıl sonuna sirayet edecek şekilde %10' a yükselmesi beklenmektedir. Halihazırda bu oran %6,1 dir.
- Kriz esnasında özellikle gıda ürünlerinde ve medikal malzemelerde fiyat artışları meydana gelmiştir. Bu durum hanehalkı refahının olumsuz etkilemiştir. Bununla beraber, daralan iç talep genel enflasyon oranına dönemsel olarak yukarı yönlü etki etse de yıl itibari ile krizin sönmesi ile 2021 yılı enflasyonunun 2019 yılı seviyelerinde olması beklenebilir.
- AB üyesi olan ancak Macaristan ile beraber bir çok konuda (özellikle hukukun üstünlüğü ihtilafı) AB AK uygulamalarına muhalefet eden Polonya'nın kriz zamanı AB ülkelerinin İtalya ve İspanya gibi ülkelere yardım etmemesi ve ölü takliti yapması kriz sonrasında Brexit'ten sonraki ikinci yıkıcı dalga olma ihtimalini beraberinde getirmiş ancak son anda varılan uzlaşma ile sorun dondurulmuştur. Polonya halihazırda birçok AB fonlarından faydalanmaktadır. AB'nin kriz dolayısı ile mevcut fonları tüketmeye başlaması Polonya için önümüzdeki dönem AB'den alınacak fonlarda kısıt ile karşılaşabileceğini düşündürmektedir. Ayrıca, AB'nin zengin ülkelerinin AB Borç Tahvili çıkarmaya yanaşmaması diğer ülkelerin zararlarını karşılamak istememesindedir. 2021 yılı içinde AB'nin genişleyici para politikaları uygulaması beklenmektedir. Ancak bu konuda AB karar alma ve uygulama mekanizmalarındaki yavaşlık ve olası ihtilaf durumları Polonya'nın bu fonlara erişimini kısıtlayabilir.
- Polonya AB ve Avrupa ülkeleri içinde sağlık hizmetleri ve tıbbi malzeme üretimi ve tedariki konusunda daha zayıf bir durumda bulunmaktadır. Bu nedenle, krizin başında ve gelişmesinde gerek personel gerek malzeme olarak ciddi eksiklikler içinde devam etmek zorunda kalmış ve bir çok tıbbi malzemesi acil ve yüksek fiyatlı bir şekilde ithal etmek durumunda kalmıştır. Bu tür bir eksiklik çok yakın bir dönemde kapatılamıyacağından ötürü olumsuz bir maliyet olarak 2021 yılında da ekonomiye etkisini devam ettirebilir.

Olumlu Yanlar

- Polonya her ne kadar Avrupa'nın geçiş yollarından biri olsa da nüfusunun bölgelere homojen bir şekilde dağılması, büyük şehirlere yığılma olmaması nedeniyle epidemiyi daha rahat kontrol altına alma imkanına sahiptir. Bunun yanı sıra, nüfusun bu konuda duyarlı olması ve hükümetin hızlı bir şekilde kararları uygulamaya koyması da gerek sosyal gerek ekonomik ve ticari zararları azaltmada fayda sağlamıştır.
- Ülkede önemli bir oranda tarımsal alanda yaşayan nüfus olduğu için kendine yeterlilik olarak daha avantajlı durumda olan bir nüfus mevcuttur. Yaşam maliyetleri içinde kentsel nüfusun ödemek durumunda olduğu maliyet unsurları ile daha az karşılaşıldığı için yardıma muhtaç nüfus oranı daha az olacaktır. 2021 yılında ekonominin toparlanması ve tüketimin artması tarımsal nüfusun gelirlerine olumlu katkı yapacaktır.
- Ayrıca, geçmiş yüzyılda yaşanan savaş travmaları ve Doğu Bloku tecrübelerinden dolayı mevcut duruma hızla uyum sağlama ve tedbir alma konusunda hızlı hareket edebiliyorlar.

- Polonya hükümetinin hemen hemen her alanda uygulamaya aldığı Kriz Karşıtı Kalkan Ekonomik Paketi ve daha sonra genişletilen ilave önlemler kriz sırasında ve sonrasında ekonominin ve her unsurunun hayatta kalmasını sağlamaya fayda sağlamıştır ve azami zararlar kriz yönetimini devam ettirebilmiştir. Yaklaşık olarak 320 milyar Zloti büyüklüğünde olan bu yardımlar kriz sonrasında da ekonominin hızlı bir şekilde canlanmasına imkan yaratacaktır.
- AB üyesi olması nedeniyle bir çok fondan yararlanan Polonya bu kriz esnasında AB'den dikkate değer miktarda fon almayı başarmıştır. Hukukun Üstünlüğü ihtilafı ile AB bütçesinin kabul görmemesi riski son anda beretaraf edilmiş olup Polonya çok yıllık AB bütçesinden yüksek miktarda fon sağlayacak ülkelerden birisi olacaktır. AB, farklı projeler için tasarlanmış fonlardan da aktarmalara izin vermiştir 2021 yılında ve sonrasında bu fonların ekonomiye mutlak şekilde olumlu katkıları olacaktır.
- Öte yandan, 2020 yılı Bütçesini Denk Bütçe olarak tasarlayan ve Kamu ve Özel sektör Borçlanma ihtiyacının %95'ini kriz öncesinde tamamlayan Polonya hükümeti krize avantajlı bir şekilde girmiş bulunmaktadır. Ülkenin imarında AB fonlarını çok iyi bir şekilde kullanarak kamu harcamalarını dengede tutabilmiş ve yedek akçeli bir şekilde krizi yönetmeye başlamıştır. Bunun yanı sıra, eğer gerekiyorsa hükümet bütçenin %20'si kadar bir açık vermeyi gözönüne almakta olup bu konuda muhalefetine olumsuz bir bakışı bulunmamaktadır. 2021 Yılı Bütçesi de benzer şekilde Covid-19'un olumsuz etkilerini azaltacak şekilde gerek çalışanlar gerek işyerlerinin korunmasına yönelik muhtelif programların devam ettirilmesine imkan sağlayacaktır. Bu durum ekonomin ve her sektörünün canlanmasında önemli katkı yapacaktır
- Polonya'da imalat ve üretim sektörlerinde yatırım yapan firmaların çoğu sermaye yapıları güçlü uluslararası firmalardır. Kriz sonrasında hızlı bir şekilde tekrar faaliyete geçme ve ekonomide katma değer yaratma imkanları yüksektir. Bu durum, ekonominin çarklarının beklenenden daha hızla dönmeye başlamasını sağlayabilir. 2021 yılı içinde Polonya ve üyesi olduğu AB ülkelerinde aşılama programları olumlu gelişmeler göstermesi durumunda bu durum yatırımları ve üretimin artmasına katkı sağlayacaktır.
- Polonya iş dünyası, 80'li yılların sonunda Doğu Blokunun çözülmesinden itibaren öncelikle ticarete ve daha sonra yatırımlarda en hızlı hareket eden ülkedir. Bunda Doğu Bloku zamanından günümüze kadar gelen sağlam altyapı ve üstyapının da olumlu katkıları bulunmaktadır. Sermaye yoksunu bir ülke iken genlerinde ticaret olan Polonyalıların pragmatik yaklaşımları ekonomi ve ticaret çevrimlerini hızla geçmelerine ve ileri gitmelerine imkan vermiştir. Bu durumun kriz sırasında ve sonrasında da kendini göstereceği düşüncesinden hareketle yukarıda belirtilen harcama ve yardımların da etkisiyle özel sektörün krizi kısa sürede aşarak ekonomiye katma değer yaratacağı beklenmektedir. 2021 yılı ve sonrasında, birçok AB ülkesinde kriz sonrası canlanmalar yavaş seyredecek iken Polonya'nın aktif iş dünyası nedeniyle ekonomik canlanmanın ve ticaretin daha hızlı toparlanacağı düşünülmektedir.

Türkiye-Polonya İlişkileri

AB'nin yaşadığı kriz döneminde nadir sayıdaki istikrarlı ekonomilerinden birine sahip olan Polonya, AB içindeki 6. büyük ekonomi olma özelliğini korumaktadır. Ayrıca Polonya, önemli ölçüdeki yüzölçümü, nüfusu ve ekonomik potansiyeli ile orta büyüklükte bir Avrupa ülkesidir.

Gelişen Polonya ekonomisinin arkasında özellikle başarılı ihracat performansı yatmaktadır. Zaman içinde iç talebin güçlenmesi, özel tüketim ve sabit yatırımların artması da hızlı büyümenin temel dinamikleri olmuştur. GSYİH'sında son yıllarda yaşanan artışla birlikte Polonya'nın dünya ekonomisindeki önemi ve payı da yükselmektedir.

Ülkede alt yapı yatırımlarının hız kazanması, doğrudan yabancı sermayenin pazara olan ilgisinin kesintisiz devam etmesi ve tüketim harcamalarının Avro Bölgesinde yaşanan mali krizden nispeten daha az etkilenmesi gibi nedenlerden ötürü Polonya, son yıllarda istikrarlı olarak pozitif büyüme gösteren yegane AB üyesi ülke olmuş ve 2019 yılında %4,86 oranında büyüme gerçekleştirmiştir.

Öte yandan, özelleştirme uygulamaları neticesinde Polonya, Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri içerisinde en fazla doğrudan yabancı sermaye yatırımına konu olan ülke pozisyonuna gelmiştir. Önümüzdeki dönemde Polonya ekonomisinin, dış pazarlardaki gelişmelere ve dış kaynaklı kredilere ulaşma imkanlarına, sanayi üretimindeki gelişmelere, tüketici güvenine ve perakende satışlara bağlı olacağı değerlendirilmektedir.

Avrupa pazarında yaşanacak gelişmeler, para birimi Zloti'de gerçekleşecek dalgalanmalar ve Polonya Merkez Bankası'nın referans faiz oranını ayarlaması gibi gelişmelerin de önümüzdeki dönemde Polonya ekonomisinde ayrıca belirleyici olması beklenmektedir.

Benzer ekonomi ve ticari stratejiler (ihracat yönlü üretim) ile yola başlayan iki ülke Polonya'nın AB'ye üye olması ile birlikte ayrılmaya başlamıştır. Her iki ülkede mevcut beşeri ve sermaye imkanları ve kapasitesini kullanarak coğrafyalarının sağladığı avantajlarla kendini geliştirmiş ve ikili ticaretinde sürekli artan dış ticaret hacmine sahip olmuştur.

Yıllar içinde dengeli bir ikili dış ticarete sahip iken ülkemizde 2019 yılında yaşanan döviz yönlü dalgalanmadan dolayı ihracatımıza olumlu katkılar getirmiş, dış ticaret hacmimiz 5,9 milyar Avro'ya ulaşırken ihracatımız 3,91 milyar Avro'ya ulaşmış ve ithalatta daralma olarak 1,94 milyar Avro seviyesinde kalmıştır. 2018 yılına göre ihracatımız olumlu yönde artmış olsa da Polonya'nın ithalatının daralması sonucu dış ticaret hacmimiz 2018 yılında 6,34 milyar Avro seviyesinden gerilemiştir.

2020 yılı başlarında ortaya çıkan Covid-19 nedeniyle iki ülke arasındaki dış ticaret daralma göstermiştir. Ülkemizde 2019'dan itibaren yaşanan döviz dalgalanması nedeniyle ihracat fiyatlarımızın daha cazip hale gelmeye başlamasıyla ihracatımızda artış yaşanırken ithalatımızda geri çekilme ortaya çıkmıştır.

Polonya İle İkili Ticaretin Gelişimi

	Ülkenin Toplam	Türkiye'nin	TR Pay (%)	Ülkenin Toplam	Türkiye'nin	TR Pay (%)	Türkiye-Polonya Arası
	İhracatı (€)	Ülkeden İthalatı (€)		İthalatı (€)	Ülkeye İhracatı (€)		Toplam Dış Ticaret Hacmi (€)
2018	223.243.440.625	2.563.326.384	% 1,15	227.827.651.181	3.775.360.041	% 1,66	6.338.686.425
2019 Yıllık	231.827.501.457	1.892.539.387	% 0,82	229.696.545.911	3.996.968.559	% 1,74	5.889.507.946
2020 (9 Aylık Toplam)	155.256.262.278	1.716.402.964	% 1,11	147.167.771.246	2.475.715.698	% 1,68	4.192.118.662

Kaynak: Polonya GUS

Polonya'ya yaptığımız ihracatın ana kalemlerini tekstil ve hazır giyim, motorlu kara taşıtları, makine ve cihazlar, yaş meyve ve sebze, mücevher, tütün ve beyaz eşya oluşturmaktadır.

Belli başlı ithalat kalemlerimizi ise motorlu kara taşıtları, taşkömürü, makineler, kimyasallar, kozmetik, mobilya, çikolata ve şekerleme oluşturmaktadır.

Türkiye ve Polonya büyük ölçüde benzer sektörlerde üretim ve ihracat yapmakta olup, iki ülke arasındaki ticaret dengesi 2004 yılında Polonya'nın AB'ye üye olmasından itibaren ülkemiz aleyhine gelişmiştir. 2019 yılı itibariyle durum lehimize dönmüştür.

Bu durum, büyük ölçüde AB ve diğer gelişmiş ülkeler kaynaklı yabancı sermaye yatırımları sonucu ülkemizin ihtiyacı bulunan mamul ve yarı mamul ürünlerin, özellikle otomotiv sanayii ürünleri, Polonya'dan tedarik edilmesiyle açıklanabilmektedir.

Dünyada pandemi haline gelen koronavirüs salgını bütün ülkelerin dış ticaretlerinde ciddi bir daralmaya yol açmıştır. Gerek yurtiçi talep daralmaları ve uygulanan karantina önlemleri gerek sınır geçişlerinin daha kısıtlı hale gelmesi ve gündemin ana konusunun salgınla mücadele olması ülkelerde üretimin, talebin daralması nedeniyle Polonya ve Türkiye arasındaki ikili ticarete ciddi daralmalar meydana getirecektir. Ticareti zaruri olmayan ürünler dışında dış ticaretin her sektöründe geri çekilmeler yaşanmaktadır.

Krizin süresine bağlı olarak her iki ülkenin kriz sonrasında hızla ticarete yönelmesi beklenmektedir. Her iki ülkedeki özellikle otomotiv sektöründeki tesislerin çalışmaya başlaması yedek parça üreten firmaların hızla yol almasına imkan verecektir. Ayrıca, gıda maddeleri gibi ürünlere de talebin tekrar canlanacağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, makine sektöründe de canlanma beklenebilir.

Olumsuz Yönler

- 2020 yılında her iki ülkede ortaya çıkacak talep daralmasının 2021 yılına etki edebilecek olması
- Ticaretin gerçek anlamda yapılabilmesi için bütün Avrupa ülkelerinde epideminin kontrol altına alınmış olması ve gerek insan gerek araç hareketliliği koşullarının oluşabilmesi, Ancak bu konuda ticaret yolları üzerindeki ülkelerin aynı zamanlamayla epidemiyi ortadan kaldırmalarındaki belirsizlik. İki ülke daha çok karayolu ile mal taşınması yaptığı ticaret yollarının, sınır geçişlerinin her hangi bir noktada tıkanabilme ihtimali
- Polonya'dan her geçen yıl artan turizm hareketliliğinin durması ve 2021 yılındaki olası turizm gelirlerinden yoksun kalmak

- Kriz öncesinde iki ülke arasında düzenli ticaret yapan firmaların krizde ve sonrasında mali yapılarının ve ticaret kabiliyetlerinin zayıflama ihtimali

Olumlu Yanlar

- Özellikle Polonya hükümetinin uygulamaya koyduğu ekonomik paket nedeniyle bir çok işletmenin kriz sonrasında büyük ihtimalle ayakta kalabileceği
- Her iki ülke işadamlarının ve ticari dinamiklerinin zararı hızlı kapatacak yapıda olmaları
- Kriz sonrasında Polonyalıların gecikmiş taleplerini karşılama konusunda yapacakları harcama artışları
- Polonya ve Türkiye'nin ana ticaret paydaşları olan zengin AB ülkelerinde de ekonomiyi ve çalışanları korumaya yönelik benzer ve daha güçlü mali uygulamaların ekonomik canlanmayı tetikleyeceği ve tekrar talebin başlayacağı
- Polonya'da çok uzun yıllardır yerleşmiş ve kurumsallaşmaya başlamış Türk tacir nüfusunun varlığı ve kriz sonrasında faaliyetlerini çok hızlı geliştirecekleri beklentisi
- Her iki ülkenin ticaretinde özellikle imalat sanayinde ikame edici olmasından ziyade tamamlayıcı mal üretmeleri ve imalat sektörünün çalışmaya başlaması ile yedek parça talepleri

POLONYA'DA HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ KONULARI RİSKLER OLUŞTURUYOR – MOODY'S

Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, yolsuzluk ve hukukun üstünlüğünü çevreleyen sorunlar nedeniyle Polonya'nın kurumsal ortamının bozulmaya devam etmesini bekliyor.

8 Aralık'ta yayınlanan bir raporda ajans, Polonya, Malta ve Slovakya'daki iki konuyla ilgili belirli kurumsal zorluklar olduğunu söyledi.

Malta ve Slovakya geçtiğimiz yıl bu zorlukları çözmek için adımlar atarken, Polonya'daki durumun iyileşmediğini söyledi.

Raporda, "Bu zorlukların üstesinden gelinememesi, ekonomik kalkınma ve uzun vadede güç üzerinde baskı oluşturabilir." dedi.

Belgede ayrıca, kampanyasında hükümetin ekonomik ve kurumsal reform programını destekleyen Cumhurbaşkanı Andrzej Duda'nın bu yıl Temmuz ayında yeniden seçilmesinin, Moody's'in, kilit bir karar durumunda kurumların kalitesinin düşeceği yönündeki beklentilerini desteklediği belirtildi. Kar alıcılar bu eğilimi tersine çeviremedi.

Üç büyük kredi derecelendirme kuruluşundan, Moody's Polonya'ya "A2" ile en yüksek notu verdi. Fitch ve S & P'ye göre Polonya'nın notu Moody's'in bir seviye altında olan "A-". Değerlendirmelerin görünümü "durağandır".

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX